

PUBLICIST
KLUBBEN

sedan 1874

2012

Ordföranden har ordet	<u>3</u>
Rapport från kretsarna	
PK Norra Norrland	<u>5</u>
PK Södra Norrland	<u>7</u>
PK Stockholm	<u>8</u>
PK Östra	<u>11</u>
PK Västra	<u>12</u>
PK Södra	<u>14</u>
Styrelser och valnämnd	<u>17</u>
Länkar till inspelade / TV-sända debatter	<u>20</u>
Priser och pristagare 2012	<u>21</u>
Stipendiater 2012	<u>22</u>
Skattmästaren rapporterar	<u>26</u>
Medlemsstatistik per 2012-12-31	<u>27</u>

Allmänhetens Pressombudsman (PO) samt Pressens Opinionsnämnd (PON)

PO:s årsberättelse för 2012	29
PON:s årsberättelse för 2012	38
Tidningar klandrade av PON 2012	42
Etiska regler för press, radio och TV	50
Kontaktuppgifter PO och PON	53

Ordföranden har ordet

Om filosofen John Stuart Mill skulle återuppstå och kunde spana in hur vi har det med yttrandefriheten idag tror jag han skulle bli förvånad. Och ganska besviken. I Sverige har vi en av världens äldsta yttrandefrihetslagar, från 1766. Här blir ingen kastad i fängelse för sina åsikter, här kan alla uttrycka precis vad de tänker och känner, på gator och torg, på tidningars debattsidor, på Facebook, Twitter, Newsmill och på Publicistklubben - det finns massor av arenor för debatt.

John Stuart Mills bok "Om friheten" (1859) genomsyrades av en tro på människors förmåga att hantera friheten och hävdade grundtesen att vuxna individer bör vara fria att göra vad de vill så länge de inte skadar andra. Därför skulle alla ha rätt att yttra sig, hur tokiga eller felaktiga åsikter de än hade. För sanningen skulle segra, förr eller senare, om människor fritt fick uttrycka vad de tänkte.

Hur mår yttrandefriheten idag, drygt 150 år senare?

Det största hotet mot yttrandefriheten idag står näthatarna för. Många journalister, ofta kvinnor eller journalister med invandrarbakgrund har vittnat om det fruktansvärda hat och hot som de utsätts för. Flera har också berättat om hur reaktionerna på nätet påverkar skrivandet, självcensuren slår till och man börjar undvika vissa ämnen. Många tidningar har stängt ner sina kommentarsfält därför att vissa ämnen väcker så mycket näthat. En av internets demokratiska debattmöjligheter är därmed borta, tyvärr. Det går dock att beivra hot och sådant som kan uppfattas som ärekränkande, även om det framförts på nätet. Återstår emellertid att lagen kommer ikapp verkligheten. Flera försök pågår för att skapa en ny praxis inom detta område.

Det finns också en diskussion kring vilka som ska få vara med och debattera. "Våga vägra ta debatten" är ett uttryck som myntats av Ung Vänsters f d ordförande Ali Esbati. Ger man rasistiska och antifeministiska krafter luft under vingarna om man bjuder in dem till debatt?

Under året som gått har både PK södra och PK Stockholm råkat ut för kritik i samband med att man bjudit in kontroversiella personer. När Publicistklubben i Stockholm skulle diskutera "Hur stoppar vi näthatet" bjöd vi in Mats Dagerlind från "Avpixlat", en invandrarfientlig websida utan ansvarig utgivare där näthat florerat från tid till annan.

PK södra mötte starka reaktioner när de bjöd in Lars Vilks och Ingrid Carlqvist, "Dispatch international", i höstas. Utanför lokalen samlades demonstranter som försökte stoppa mötet. De menade att Publicistklubben bidrar till att "normalisera och stärka den nyfascistiska rörelsen genom att bjuda in dem".

Är det fel att ge människor som står för åsikter man tycker illa om en plattform genom att bjuda in dem till debatt? Det är en svår fråga som inte har något självklart svar. Om jag ger dig ett podium från vilket du kan uttrycka dina åsikter, har jag indirekt gett stöd åt dessa åsikter då?

I Storbritannien ordnades en debatt om yttrandefrihet vid Oxford Union Society 2007, dit man bland andra bjöd in Nick Griffin (från British National Party) och David Irving (känd förintelseförnekare). Många protesterade och menade att det var fel att ge dessa personer en plattform, De ansåg att man genom att bjuda in Irving gav stöd åt hans trovärdighet som akademisk historiker, vilket skulle kunna leda till att han tas på större allvar än han förtjänar.

De som bjöd in menade att det för debattens skull var viktigt att höra alla åsikter, även de som var fränstötande och att Oxford Union har en lång tradition av att bjuda in kontroversiella talaren, t e x Malcolm X. De menade att en inbjudan till just den plattformen inte innebar något stöd åt de åsikter som talaren står för.

Diskussionen påminner ganska mycket om den som varit kring Publicistklubbens inbjudan till Mats Dagerlind från Avpixlat och Ingrid Carlqvist från Dispatch international.

Vad är rätt? Vad tycker du?

Publicistklubben kommer att fortsätta att diskutera detta och andra kontroversiella ämnen.

Välkommen till våra debatter!

Stina Dabrowski
Ordförande Publicistklubben

PK Norra Norrland

Hamid, Schibbye och Persson drog fullt hus

2012 blev ännu ett framgångsrikt år för Norra Norrlandskretsens Västerbottenssektion. Årets mest publikdragande arrangemang var höstseminariet i oktober med de nyligen frigivna Etiopiensvenskarna Martin Schibbye och Johan Persson, samt den erfarne utrikesfrilansen Urban Hamid.

Lokalnyheten som fick vingar

Mannen i bilen eller historien om den medtagne mannen som legat i månader i sin översnöade bil utanför Umeå, levtt på snö men överlevtt, blev en världssnackis av stort format. Nyheten spreds över världen, inte minst över nätet.

PKs debatt i februari handlade om hur de lokala medierna resonerade kring faktakollar och presstetik i samband med jakten på att vara först och bäst. Vad sker i klickjournalistikens spår var en fråga som diskuterades med närvarande redaktörer.

Saudivapen-avslöjandet och avhoppad politiker

Vid kretsens årsmöte i april deltog SR Ekots Bo-Göran Bodin för att berätta om Saudivapen-avslöjandet – om hur FOI planerat hjälpa den saudiska diktaturen att bygga en vapenfabrik. Runt 100 personer kom till mötet som också öppnats för allmänheten.

I september skulle kretsen ha haft en efterlängttad debatt om politikerbloggar. Dock hoppade huvudpersonen, Umeås S-märkta och flitigt mediekritiskt bloggande kommunalråd Lennart Holmlund av sent kvällen innan. Han hade surnat till över att några medier gjort en grej av att han inte ville att debatten skulle webbsändas.

Beslutet att ställa in debatten blev därefter i sig omdiskuterat. Vissa ansåg att PK-styrelsen vikt sig för Holmlund och kritiserade kretsens styrelse för detta.

Styrelsen var dock enig bakom beslutet, men lärdomen för att slippa liknande incidenter i framtiden blev att alltid förvarna paneldeltagare om möjligheten att debatterna webbsänds.

Rekordpublik när Schibbye och Persson kom

En oktoberlördag genomfördes årets stora arrangemang med seminarier och fest på kvällen. Programpunkterna spände från en diskussion om ett uppseglande gratistidningskrig i Umeå, en inspirerande föreläsning om ett stort lokalt guldspadebelönat miljögräv i Haparanda till en debatt om utrikesfrilansars riskfyllda vardag och usla arbetsvillkor.

Deltagare i denna punkt var de nyligen frigivna journalisterna Martin Schibbye och Johan Persson samt mångårige utrikesfrilansen Urban Hamid. Åsa Ohlsson från Frilans Riks och SJF-styrelsen deltog också i diskussionerna.

Arrangemanget som var öppet också för andra än medlemmar drog fullt hus = ca 120 personer.

Gratistidningar och uthängd S-topp

Efter en snabb och kort utfrågning av VKs förre vd Erik Orring som med gratistidningen Umeå Tidning nu startat tidningskrig mot sin förre arbetsgivare, drog denna novemberkvälls huvudnummer i gång.

Det handlade om namngivningen av en bedrägerimisstänkt Coop-chef, tillika S-politiker med uppdrag både inom landstinget och kommunen. Så gott som samtliga lokala medier valde att publicera både namn och bild så fort det blev känt att arbetsgivaren Coop polisanmält mannen. Ett publiceringsbeslut som kritiserats på insändarsidorna.

Också denna debatt lockade många aktiva åhörare.

SR-korrar och samarrangemang med PK Södra Norrland

Liksom året därför inleddes höstsäsongen med tre välbekanta SR-medarbetare som fick berätta om hur de jobbar och lever som utrikeskorrespondenter.

I november genomfördes också ett samarrangemang i Örnsköldsvik med grannkretsen söderut. Där grillades Umeås och Öviks kommunalråd om sina relationer med lokala medier.

Stärkt ekonomi men färre medlemmar

Ekonomi stärktes under året och verksamheten klarades utan att vi behövt begära verksamhetsstöd från centralt håll. Vid årsskiftet hade vi inte heller några skulder vilket innebär att bokslutet är det bästa på flera år.

Medlemsantalet är stabilt. Vi har fått ett antal nya medlemmar under året, samtidigt som en del lämnar på grund av flytt, pensionering eller andra skäl. 178 st betalade medlemsavgift för 2012. Det är tyvärr en minskning med nio jämfört med årsskiftet därför.

Än är det en bit till vårt mål på 200!

/Styrelsen i april 2013

Rapport från PK Södra Norrland

Medlemsutvecklingen för PK södra Norrland går stadigt uppåt. 2010 var vi 109 – till idag 179 betalande medlemmar och aktiviteten är stor. Några debattkvällar har vi tv-sänt via Publicistklubbens webb. Även under 2012 har vi varit i Östersund och i Örnsköldsvik förutom i Sundsvall.

Januari – i Sundsvall (David Lagercrantz om Zlatan-boken) och Östersund (Journalistiken i en föränderlig värld med Thomas Peterssohn, Mittmedia och Camilla Wahlman, SR Jämtland)

Mars – Mittmedias överrock med bl a Annakarin Lith (Sundsvall)

April – Årsmöte samt Triss i professorer från Mittuniversitetet med fingrarna i mediapolitiken (Wadbring, Strömbäck, Nord) (Sundsvall)

Maj – Time-out för sportbevakningen? (Örnsköldsvik)

September – Cirkus Quick (Jenny Küttim, Anna-Clara Asplund, Sture Bergwall (band), Patric Sellén) (Sundsvall)

Oktober – Mediaetik (Torbjörn von Krogh, Helena Giertha, Täppas Fogelberg, Ola Sigvardsson)

November – Så mycket bättre med ännu mer spara? Bosse Svensson, mktmedia och Jonas Nordling SJF (Östersund) och i Örnsköldsvik: Vad gillar kommunalråden media? (Kommunalråden i Umeå resp Örnsköldsvik Lennart Holmlund och Elvy Söderström)

December – Glöggmingel med PK:s Stina Dabrowski och stå-upp med Edgar Mirjamsdotter (Sundsvall) Publicistklubben södra Norrland har även engagerat oss i den iranska journalisten Maryam Sheiki, bosatt i Stöde, som till slut under 2012 fick uppehållstillstånd i Sverige.

Under 2013 har vi hittills debatterat Rakel (polishuset i Sundsvall), hört Martin Schibbye och Johan Persson (med Ludvig Nordströmsällskapet) samt diskuterat landshövdingens roll i Mittuniversitetets omlokalisering med densamme (Härnösand). Under årsmötet (mars) debatt om reträtten från norr – med TTs redaktionschef Mats Johansson och författaren/frilansjournalisten Po Tidholm. Nästa debatt blir i mitten av april.

Publicistklubben södra Norrland har även ny-inrättat lokalt stipendium. Det kommer att utlysas våren 2013.

Rapport från PK Stockholm

Fjäskande hovjournalistik, journalisten som varumärke, Schibbye & Persson, Expressens järnrörsfilm... Debatterna på PK Stockholm 2012 drog rekordpublik både på Kulturhuset och via webben.

Årets första debatt, den 16 januari, fördes på ämnet bildmanipulation under rubriken "Bilderna och verkligheten". I panelen: fotografen Anna Simonsson fotograf; Thomas Mattsson chefredaktör Expressen; Ola Sigvardsson PO; Carin Stenström journalist och debattör och Henrik Ekman, ordförande i Naturfotograferna.

Före debatten samtalade Ulrika Knutson dels med PO Ola Sigvardsson dels med den omdiskuterade naturfotografen Terje Hellesö.

"Vem bryr sig om Europa" frågade vi den 13 februari. Svarade gjorde Lotten Collin, reporter, Konflikt i P1; Ingrid Hedström, frilans och krönikör i Dagens Nyheter; Annika Ström Melin, ledarskribent, Dagens Nyheter; Björn Elmbrant, Dagens Arena samt författaren och frilansjournalisten Per Wirtén. Den sistnämnde fick också ta emot priset för etik och debatt till Olle Stenholms minne.

Men dessförinnan utfrågades advokaten Thomas Bodström mm på temat Vad händer i gangster-Sverige?, om morderna i Malmö och den organiserade brottsligheten – men också om Julian Assange och läget i Socialdemokraterna.

Jonas Fahlman är sportjournalisten på Västerbottens Folkblad som hotades efter att ha avslöjat att Luleås sportchef under en elitseriematch skrek rasistiska kommentarer till en spelare i motståndarlaget. Hans mod att med kraft ändå stå upp för det fria ordet belönades den 12 mars med 2012 års pris till Anna Politkovskajas minne.

Två andra pristagare till samma pris var då utsedda, Martin Schibbye och Johan Persson, men PK avstod från att offentliggöra namnen av hänsyn till försöken att få loss journalisterna ur fängelset i Etiopien. De tog emot sina pris i oktober i stället (se nedan).

I den efterföljande debatten, "Påtryckarna", diskuterades om hur väl rustade vi journalister är för att möta budskapen från PR-konsulter, lobbyister och spinndoktorer. I panelen: Viggo Cavling, utvecklare, Bonnier Tidskrifter; Charlie Stjernberg, pr-konsult, Prime; Klas Granström, nyhetschef, Dagens Industri; Ewa Stenberg, politikreporter, Dagens Nyheter och Stefan Stern, rådgivare åt Magnora.

Efter fyra som ordförande lämnade Ulrika Knutson den 16 april över klubban till Stina Dabrowski på PK Stockholms årsmöte. De två samtalade om bland annat tryckfrihet före kvällens debatt, som hade samma tema som årsboken, "Framtidens journalister". Deltog gjorde Pia Condé, som lämnade SVT och journalistiken för att bli pressekreterare; Ulrica Widsell, vice ordförande i Journalistförbundet; Ulf Johansson, programchef på SVT; Ingrid Wibom, personaldirektör på Sveriges

Radio; Magnus Persson, nyhetschef på Tidningarnas Telegrambyrå och Annakarin Runestad, administrativ chef på Nyhetsbolaget Sverige, som serverar TV4.

Traditionellt skapar sig den som står för den goda journalistiken också ett gott namn, men räcker det för att göra avtryck i det nya medielandskapet eller handlar det numera om ”Journalisten och varumärket”? Stina Dabrowskis första paneldebatt, den 14 maj hade samlat Magnus Lindqvist, trendspanare; Amelia Adamo, M-magasin; Ebba von Sydow, frilans/SVT; Alex Schulman, Aftonbladet och TV 5 samt Janne Josefsson, SVT.

Före debatten intervjuades Katarina Gunnarsson, med anledning av att hon fick PK:s Stora Pris 2012. Motiveringen löd: ”För att hon förnyat det sociala reportaget genom att söka där få andra söker och därmed givit plats åt människor som sällan hörs.”

Höstterminen startade 10 september, då Stina Dabrowski inledningsvis ledde applåderna för beslutet att släppa journalisterna Johan Persson och Martin Schibbye fria. Därefter blev det samtal om journalistiken kring Palmeutredningen, med anledning av Ann-Marie Åshedens nya bok Förbannelsen.

Kvällen fortsatte sedan med frågor till journalisten Dan Larsson, som redan 1998 skrev boken Mytomanen Thomas Quick – som en start för debatten ”Cirkus Quick – journalister som kappvändare”. Debatterade gjorde Gubb Jan Stigson, Dala-Demokraten; Mattias Göransson, Filter; Claes Borgström, advokat; Jan Guillou, författare och Kerstin Weigl, Aftonbladet.

Den 8 oktober var Johan Persson och Martin Schibbye personligen närvarande, för att berätta om fångenskapen och för att ta emot priset till Anna Politkovskajas minne.

Debatten hade rubriken Yttrandefrihet, rasism och självcensur, med anledning av diskussionerna om Rondellhunden, Tintin och Lilla hjärtat.

I panelen stod Sakine Madon, krönikör i Expressen; Per Wirtén, författare och frilansskribent; Lars Vilks, konstnär; Åsa Linderborg, kulturchef på Aftonbladet och Marianne Lindberg de Geer, konstnär

Mötet den 5 november inleddes under rubriken ”Ska PO bli MO?” med ett samtal med Nils Funcke, som av föreningen Utgivarna fått uppdraget att skissa på ett nytt pressetiskt system.

Debatten ”Hovjournalistiken – från fjäsk till mobbning?” hade utgångspunkten att bevakningen av kungahuset förändrats rejält efter boken Den ofrivillige monarken”. Paneldeltagare var dess författare Thomas Sjöberg; Bertil Ternert, informationschef vid hovet; Elisabeth Ohlson-Wallin, fotograf; och Catarina Hurtig, hovexpert. Från golvet deltog även bland andra Helena Giertha, chefredaktör för tidningen Journalisten, Madeleine Leijonhufvud, professor emerita i straffrätt, och Elisabeth Tarras-Wahlberg, tidigare informationschef vid hovet.

Årets sista möte med PK Stockholm, den 3 december, inleddes med ett samtal med

Guldpenning-vinnaren Niklas Orrenius, som blev det med motiveringen:

”Med varmt hjärta och kallt huvud skriver han liv i det klassiska utredande reportaget och lyckas få läsaren att förstå att det till synes enkla nästan alltid är komplicerat”

Kvällens debatt hade rubriken Efter Järnröret och handlade om bevakningen av Sverigedemokraterna. Ordförande Stina Dabrowski samtalande med Ehsan Fadakar, chefredaktör Nyheter 24; Linus Bylund, pressekreterare för Sverigedemokraterna; Lena Sundström, journalist och författare och Björn Häger, frilansjournalist.

/Hans Strandberg, sekreterare, PK Stockholm

PK Östra

Under året har följande sammankomster och debatter genomförts.

Debatt om källskydd och meddelarfrihet den 28 februari med anledning av att det stormade kring landstingsledningen i Östergötland efter att minnesanteckningar från landstinget nått Norrköpings Tidningar.

Den 10 maj genomfördes en träff på biblioteket i Jönköping.

Kvällens huvudtalare var nätaktivisten Christopher Kullenberg, utsedd till årets svensk 2011 av nyhetsmagasinet Fokus.

Den 19 november genomfördes en debatt på Corren i Linköping om mediekoncentrationen i Linköping och i Sverige i stort. Debatttagare var Journalistförbundets ordförande Jonas Nordling och NTM-koncernens VD Lennart Foss. Debatten leddes av Anki Alm.

Kretsens Guld pennan tilldelades Yvonne Teiffel Jönköpings-Posten.

Kretsens stipendium tilldelades Ulrica Stjernkvist.

Västra Kretsen

Året i Publicistklubbens Västra krets har kännetecknats av mycket folk – både på scenen och nedanför.

Vi har tagit oss an komplicerade ämnen som krävt stora paneler, men även dragit många mötesdeltagare.

2012 började med ett ovanligt lyckat samarbete med Göteborg film Festival. Vi anordnade en gemensam debatt öppen för våra medlemmar och ackrediterade journalister till den pågående filmfestivalen.

Den kvällens debattämne var ”Hur nära kan man gå” – både som publicist och som dokumentärfilmare – när man närmar sig människor för att berätta deras historia.

Det mest spektakulära var den debattkväll när publiken och panelen interagerade med mentometrar i debatten. Publiken valde ämnen, panelen på scenen tyckte och publiken tryckte – det vill säga bedömde utfallet.

Genomgående under året har vi valt att debattera komplicerade ämnen vilket inneburit omfattande paneler. Ofta har vi haft två debatter varje kväll.

Det har inneburit mycket jobb för styrelsen, men givit utdelning – det har kommit mycket folk, ofta fullt med till och med på ståplats på jazzklubben Nefertiti där vi håller till.

Vi debatterade hovjournalistiken ut alla upptänkliga synvinklar. Vi penetrerade sportens värld och funderade på om en upphöjde idol och ikon också är en bra förebild i alla lägen.

Vi diskuterade vem som får säga vad om sina vänner och släktingar i romaner.

Under rubriken ”Gräver granskarna sin egen grav” granskade vi den granskande journalistiken.

Och vi tog pulsen på tidningsbranschen där vi krävde svar från de stora tidningarna hur de ska klara utmaningen från nätet.

Utöver rena debatter så är programpunkter där yrkesmänniskor berättar hur de går till väga med sina reportage, filmer eller böcker mycket uppskattade.

Axel Danielsson berättade om sitt arbete med dokumentärfilmen ”Pang-pangbröderna”.

Dagens Ekos Bo-Göran Bodil och Daniel Öhman berättade om scoopet som fällde försvarsministern – alltså Saudiaffären som tvingade fram Sven Tolgfors avgång.

Leo Lagercrantz och Jens Christan Brandt berättade om sin kommande bok ”Elefantjägarna”, som handlar om oljejakten i Afrika.

Katarina Gunnarsson, vinnare av PK stora pris 2012 avslöjade hur hon får människor i sina reportage att berätta för henne.

Internationellt uppmärksammade fotografen Johan Bävman berättade om hur han jobbar och visade reportage.

Göteborg fick två nya chefredaktörer detta år. Frida Boisen tog över på GT i april och Cecilia Krönlein på GP i september och vi hade dem på vår scen för utfrågning.

Expressens Thomas Mattsson berättade om hur framtidens kvällstidning ska vara utformad om den ska överleva tidningsdöden.

Medlemstillströmningen är så där. Vi skulle behövas en bra värningskampanj, vilken står på agendan för 2013.

Förutom mötesverksamheten delade PK Västra 2012 – som alla år – ut en mängd priser och utmärkelser.

Ulf Nyström, mångårig medarbetare på Göteborgs-Posten i tilldelades Johannapengen för att han ”verkligen tar med sig läsaren på en resa. I print, webb och blogg kan han konsten att skriva om allt som rör sig på gata, väg och räls på ett sätt som aldrig blir enkelspårigt.”

Varje höst och utser PK Västra terminens bästa examensarbete på JMG i Göteborg. JMG-stipendiet våren 2012 utdelades till Sara Hector, Hanna Sandgren och Emelie Svensson för deras tv-dokumentärer om hälsofarliga kosttillskott.

Höstens stipendium gick till trion Lotta Hohner, Lisa Mattsson, Carolina Svensson för radioreportaget ”Våldtagen av lagen”.

PK Västras stora pris som är den finaste utmärkelsen vi delar ut gick 2012 till författaren, skådespelaren, regissören och dramatikern Mattias Andersson och scenografen Ulla Kassius, ”som med uppsättningar som ”The mental state of Gothenburg”, ”Brott och straff”, ”Gangs of Gothenburg” och ”Utopia 2012” på Backa teater och ”Ett drömspel” på Stockholms Stadsteater visat dramatikers sprängkraft i den göteborgska och svenska samhällsdebatten.

Deras gemensamma föreställningar bygger på ett insiktsfullt undersökande och journalistiska granskningar av samtiden – och historien – där resultatet blir ett blottläggande avslöjande som roar och oroar, och dessutom ytterligt väl träffar sin publik.”

Till sist: Och ni som är nyfikna på våra möten – vi livestreamar varje debatt. Gå bara in på PK:s hemsida, se och lyssna.

ÅKE LUNDGREN

Ordförande

PK Södra

Södra kretsen har arrangerat åtta sammankomster, inklusive årsmötet. Samtliga möten har ägt rum på Moriskan i Malmö. Utöver detta har kretsen varit medarrangör vid en diskussionskväll kring Maria Magnussons och Gellert Tamas film "Fången - Dawit Isaak och tystnaden" den 5 november 2012, också detta på Moriskan. Arrangemanget var öppet för allmänheten och de övriga arrangörerna var förlaget Natur & Kultur, Reportrar utan gränser samt Svenska PEN.

"Böckerna - först med det skandalösa", var rubriken för verksamhetsårets första debatt, som hölls i samband med årsmötet den 27 februari. Diskussionen utgick från ett antal aktuella exempel på bokutgivning som inte bara skapat, utan kanske också legitimerat, uppseendeväckande löpsedlar och rubriker. I panelen satt Kristoffer Lind, förläggaren bakom den så kallade "kungaboken", Ola Sigvardsson, allmänhetens pressombudsman, samt Maria Schottenius, kulturskribent och tidigare kulturchef på Expressen och Dagens Nyheter.

Ola Sigvardsson, relativt ny som PO, blev senare under kvällen också föremål för en särskild utfrågning om sin syn på pressetiska problem. Representanter för Gräv 2012 i Malmö fick också tillfälle att informera om sitt arrangemang.

Den 20 mars ställdes frågan "Kan sparsamhet rädda journalistiken?" till två av södra Sveriges mediemakthavare, Sydsvenskans VD Lars Dahmén och Gota Medias VD Bennie Ohlsson. Finns det inte en punkt då kostnadsnedskärningarna i branschen blir kontraproduktiva och patienten dör under kniven?

I den så kallade "Heta stolen" satt denna kväll Göran Ellung, VD för Nyhetsbolaget i TV 4-gruppen. Ellung frågades ut om nystartade TV 4 News.

Sportjournalistiken togs upp till debatt den 7 maj. Bortskämda superstjärnor, slipade agenter, krävande sponsorer - hur värnar journalisterna sitt oberoende? Frågor som dessa debatterades av en panel bestående av Martin Kroon, chefredaktör för Kvällsposten och tidigare sportchef på Expressen, Christel Gyllenhammar, frilansande sportskribent i Skånska Dagbladet och Roger Blomquist, sportjournalist på Sveriges Television.

Kvällens gäst i Heta Stolen var Andreas Ekström som frågades ut om sin och Johanna Koljonens Carola-biografi, "Främling".

Den 28 maj hölls ett snabbarrangerat möte med anledning av rättegången mot Peter Mangs i Malmö tingsrätt. Huvudfrågan var enkel och rakt på sak: "Hur har vi i medierna hittills klarat av bevakningen av rättsprocessen?". I panelen: Tobias Barkman, kriminalreporter på Sydsvenskan, Cecilia Klintö, nyhetschef på TT i Malmö, Jonas S Andersson, tf nyhetschef på TV 4-nyheterna i Malmö samt Per Lärka, chef för Sydnytt.

Höstsäsongen första möte, 24 september, tog avstamp i den intensiva mediediskussion som just då pågick kring fallet Thomas Quick, Hannes Råstams

postuma reportagebok och förre JK Göran Lambertz debattartiklar i ämnet.

Kvällens rubrik var: ”Mediemonstret. Hur kunde så många ha så fel? Och har alla rätt som nu är övertygade om all allt var fel?” I panelen ställdes Göran Lambertz mot Jenny Küttim, reporter som i rollen som researcher samarbetat med Hannes Råstam under granskningen av Quick-fallet, samt Ulrika Knutson, kulturjournalist och tidigare ordförande i Publicistklubben.

”Att blåsa journalister är väl ingen konst?” var rubriken för ett panelsamtal den 19 november ägnat symbiosen mellan medier och samtidskonst. Konkreta exempel på detta samspel mellan journalister och konstnärer skulle kunna vara Lars Vilks rondellhund, Anna Odells iscensatta självmordsförsök på Liljeholmsbron, tårtan på Moderna Museet i Stockholm och så vidare. I panelen medverkade konstnären Lars Vilks, konstkritikern Dan Jönsson, konstnären och kulturskribenten Barbro Westling samt chefen för Moderna Museet i Malmö John Peter Nilsson.

Gäst i den ”heta stolen” var denna kväll Ingrid Carlqvist, ordförande för Tryckfrihetssällskapet och svensk chefredaktör för den islamfientliga nya tidningen Dispatch International.

Årets sista arrangemang, genomfört den 10 december, var något lättsammare till sin karaktär. Behrang Miri, rappare, debattör, skådespelare mm, Heidi Avellan, politisk redaktör på Sydsvenskan, Kalle Lind, författare och radioprofil samt Emma Knyckare, komiker verksam bland annat i Tankesmedjan i P3, sammanfattade medieåret i PK Södras rimstuga.

På kvällens program stod också julquiz med priser samt offentliggörandet av namnet på mottagaren av PK Södras nyinstiftade pris Silvertejpen. Priset ska gå till någon som under året ansträngt sig för att göra Sverige tystare. Årets pristagare var Carsten Rose, divisionschef på Skånes Universitetssjukhus. Rose fick priset för sina försök att sätta munkavle på de läkare och sjuksköterskor som i en debattartikel oroat sig över framtiden för cancervården i Skåne.

Det uppmärksammade fallet med de åthutade läkarna och sjuksköterskorna utgjorde också bakgrund till Publicistklubbens första arrangemang 2013. Den 28 januari hölls en debatt kring frågorna ”Största möjliga tysssstnad? Är en tystnadskultur på väg att implementeras i Region Skåne? Kommer journalister allt oftare att mötas av stängda dörrar och anställda som tubbats eller hotats till tystnad?” Panelen utgjordes av Region Skånes nytillträdde regiondirektör Jonas Rastad, det miljöpartistiska regionrådet Anders Åkesson, Tidningsutgivarnas VD och chefsjurist Per Hultengård samt Mikael Eriksson, överläkare på onkologiska kliniken vid Skånes universitetssjukhus.

Intresset för PK Södras arrangemang har varit stort under verksamhetsåret, men ojämnt. Debatten om exempelvis tidningskrisen och sparandet drog en uppseendeväckande liten publik, trots - eller möjligen just för - att detta är ett ämne som direkt och konkret berör en mycket stor andel av PK:s medlemmar. Man kan ana en viss krisleda.

I gengäld har flera av arrangemangen varit mycket välbesökta, inte minst då debatten om Quickfallet och konstdebatten/utfrågningen av Ingrid Carlqvist. Båda dessa kvällar fick också genomslag i nyhetsmedierna. Att Lars Vilks och Ingrid Carlqvist skulle medverka vid ett PK-evenemang fick dessutom antiracistiska aktivister i Malmö att kalla till demonstration i närheten av Moriskan. PK-mötet genomfördes under tung polisbevakning.

Styrelsens uppfattning var och är att den ilska som riktades mot debattkvällen byggde på ett missförstånd, det mer eller mindre uttalande antagandet att PK på det ena eller andra sättet delar de uppfattningar och åsikter som kommer till uttryck under våra diskussioner och utfrågningar.

Genom inlägg på Facebook osv försökte vi tydliggöra varför Vilks och Carlqvist bjudits in: Vilks därför att hans rondellhundar är det mest tydliga exemplet på ett konstprojekt som förutsätter mediemedverkan, Carlqvist därför att hon efter ett långt yrkesliv i etablerade medier nu tycks vilja sälla sig till den islamfientliga rörelse som i dessa medier som en huvudfiende. Hon kan därmed sägas personifiera strömningar i samtiden som det är väsentligt för PK och journalistiken att uppmärksamma, granska, analysera och kritisera.

En vecka efter det uppmärksamade mötet deltog Per Svensson som representant för PK Södra i en debattkväll om debattkvällen arrangerad av Moriska Paviljongen. Mötet var förhållandevis välbesökt och gav tillfälle till förklaringar och nyanseringar. Scendebatten leddes av Mikael Olsson från Sveriges Radio och i panelen satt förutom Per Svensson Moriskans verksamhetsledare Ozan Sunar och bloggaren/aktivisten Emma Lundberg.

Också på andra sätt har PK Södra försökt vidga kontaktytorna och öppna upp kretsens arrangemang. Merparten av debattkvällarna har livesänts via bambuser och direktkommenterats via twitter.

PER SVENSSON

Ordförande PK Södra

Styrelsen

Under verksamhetsåret har styrelsen hållit nio sammanträden.

Kretsen har delat ut två stipendier, om 10 000 kronor vardera. Det så kallade PK-stipendiet, som omvandlats till ett studentstipendium, gick till Jakob Nilsson, studerande vid journalistlinjen på Skurups folkhögskola, för en studieresa till Budapest med syfte att inför det journalistiska slutarbetet på skolan studera hur pressfriheten påverkats av de auktoritära och nationalistiska strömningarna i Ungern. Olof Wahlgrens stipendium gick till frilansjournalisten Sigge Angshult för ett studiebesök på tidningen Lakota Country Times, den officiella tidningen i Pine Ridge Indian Reservation.

Styrelser

PK Norra Norrland

Ordförande: Bertholof Brännström, frilans Umeå.

Kassör: Hans Gustafsson, Sveriges Television Umeå.

Ledamöter: Åsa Sundman, Sveriges Radio, Umeå

Stina Klüft, Sveriges Television, Umeå

Anne Pettersson, Folkbladet, Umeå

Jessica Wennberg, Västerbottens-Kuriren, Umeå

Johan Wiechel, TV4 Umeå

Jessica Dhyr, Norran, Skellefteå

Karin Sjöberg, frilans Luleå

Bertholof Brännström och Karin Sjöberg har representerat kretsen i PK Sveriges styrelse.

Jessica Wennberg har representerat kretsen i Hiertanämnden.

PK Södra Norrland

Ordförande: Lotte Nord

Kassör: Kjell Carnbro

Sekreterare: Marcus Melinder

Ledamöter: Karin Bångman

Urban Hamid

Elin Holmberg

Sofia Mirjamsdotter

Sara Ödmark

PK Stockholm

Ordförande: Stina Dabrowski, professor vid Stockholms dramatiska högskola, i tv-produktion

Skattmästare: Aina Jutterström, TV4

Sekreterare: Hans Strandberg, DI

Klubbmästare: Therese Larsson, SvD

Programsekreterare: Brita-Lena Ekström, SR, omval

Bitr. programsekreterare: Jesper Huor, frilans

Fondförvaltare: Birgitta Forsberg, Affärsvärlden

Webbredaktör: Christina Kennedy, Dagens Medicin

Ledamöter: Björn Häger, frilans

Linda Hjertén, Aftonbladet

Ingrid Carlberg, frilans

Revisorer: Christer Hillbom, frilans

Pia Gripenberg, Dagens Nyheter
Revisorsuppleant: Thomas Michélsen, frilans

PK Stockholms representanter i Hiertanämnden

Ordförande: Eric Erfors, Expressen
Ledamöter: Anders Billing, Fokus
Lena Mellin, Aftonbladet
Rolf Porseryd, TV4
Michael Bondesson, Dagens Nyheter
Lars Ryding, Svenska Dagbladet
Erika Bjerström, Sveriges Television
Lena Sundström, TV4

PK Östra

Ordförande Lars Bernfalk
Hanna Pettersson
Hector Barajas
Mats Laurin
Lars Anrell

Hanna Pettersson har varit kretsens representant i Hiertanämnden.

PK Väst

Ordförande Åke Lundgren
Mats Wångersjö
Erik Blix
Åsa Brevinge
Torbjörn Fraenckel
Hanna Jedvik
Sanna Klinghoffer,
Aldijana Talic
Annica Carlsson (t o m 14 maj)
Helena Munther (t o m 14 maj)
Eva Brandt (t o m 14 maj)
Frida Andres (fr o m 14 maj)
Anna Hammarén (fr o m 14 maj)

PK Södra

Ordförande: Per Svensson
Vice ordförande Sandra Jakob

Kassör Richard Martinsson
Sekreterare Jane Andersson
Klubbmästare Erika Oldberg
Kommunikationsansvarig Gustav Gatu
Ledamöter Jonas Kanje
Jessica Bloem

Per Svensson har representerat kretsen i Hiertanämnden.

Valnämnd

Stig Fredrikson, SvT (sammankallande)
Olle Zachrisson, SvD
Ewa Stenberg, DN
Karin Olsson, Expressen
Kerstin Brunnberg

Länkar till inspelade / TV-sända debatter

- Vem bryr sig om Europa? PK Stockholm 2012-02-13 - [Klicka här](#)
- Påtryckarna PK Stockholm 2012-03-12 - [Klicka här](#)
- Framtidens journalister PK Stockholm 2012-04-16 - [Klicka här](#)
- Journalisten och varumärket PK Stockholm 2012-05-14 - [Klicka här](#)
- Cirkus Quick PK Stockholm 2012-09-10 - [Klicka här](#)
- Quick-debatten i Sundsvall PK Södra Norrland 2012-09-18 - [Klicka här](#)
- Yttrandefrihet, rasism och självzensur PK Stockholm 2012-10-08 - [Klicka här](#)
- Den nya hovjournalistiken PK Stockholm 2012-11-05 - [Klicka här](#)
- Efter järnrören PK Stockholm 2012-12-03 - [Klicka här](#)

Priser och pristagare 2012

PK:s Stora Pris

Katarina Gunnarsson

Pris till Anna Politkovskajas minne

Jonas Fahlman, Martin Schibbye och Johan Persson

Guld pennan

Niklas Orrenius

Stipendiater 2012

■ Lars Johan Hiertas stipendium

50 000 kr har tilldelats frilansjournalisten Börge Nilsson, Arvika.

Hans avsikt är att studera villkoren för den rysktalande befolkningen i Baltikum. Börge Nilsson kommer att vistas såväl i Estland och Lettland som i den ryska enklaven Kaliningrad.

■ Språk-stipendier

Katarina Wikström får 15000 kr för att studera grekiska i Thessaloniki.

Torbjörn Wester får 13000 kr för att studera ryska i Ryssland.

Hanna Sistik får 12000 kr för att studera arabiska i Kairo.

Tina Flodin får 7000 kr för att studera spanska vid Alhambrainstitutet.

Sofia Eriksson får 19000 kr för att studera arabiska i Jordanien.

Monica Elfström får 17000 kr för att studera spanska i Spanien.

Hans Dahlgren får 20000 kr för att studera tyska vid Goetheinstitutet i Berlin.

Cajsa Högberg får 13000 kr för att studera italienska i Italien.

■ SIDA-stipendier

Daniel Bengtsson får 22000 kr för att följa demokratiprocessen i Burma.

Martin Brusewitz får 15000 kr för att studera pressituationen i Etiopien.

Maria Elisson får 19000 kr för att åka till konferensen Rio 20+ i Brasilien.

Erik Esbjörnsson får 30000 kr för att delta i en kurs om afrikansk politik och historia i Burundi.

Marie Grahn får 22000 kr för att studera mindre biståndsprojekt i norra Tanzania.

Terese Cristansson får 30000 kr för att följa en kvinnlig domare i Afghanistan.

Gabrielle Gunneberg får 30000 kr för att studera mänskliga rättighetsfrågor i nordöstra Indien.

Nina Hedlund får 15000 kr för att studera överanvändning av antibiotika i Peru.

Katarina Höije får 30000 kr för att studera kinesisk närvaro i oljelandet Angola.

Birgitta Lorentzson 23000 kr för att studera elektronikåtervinning i Ghana.

Lena Näslund får 18000 kr för att studera miljökonsekvenser av palmoljaindustrin i Indonesien.

Anna Persson får 26000 kr för att studera rättvis handel i Zimbabwe.

Carita Andersson får 27000 kr för att studera pressensuren i Zimbabwe.

Jessica Ritzén får 20000 kr för att studera arbetet mot könselektiva aborter i Indien.

Eva Sohlman får 30000 kr för att följa demokratiörelsen i Jemen.

Marie Ström får 14000 kr för att studera steriliseringsprogram i Indien.

Karin Wallén får 15000 kr för att följa upp fredsprocessen i Banda Aceh i Indonesien.

■ **Elbranschens stipendium**

Kajsa Olsson får 25000 kr för att studera miljö- och energifrågor i Colorado.

Anders Blank får 25000 kr för att i Japan studera hur attityder mot kärnkraft förändrats över tid.

■ **Övriga stipendier**

Gun Ekroth får 19000 kr delta i novellseminarium i England. Ej utnyttjat.

Åsa Beckman får 20000 kr för att studera language-poesi i USA.

Lars Berge får 20000 kr för att besöka organisationen The Moth i New York.

Bertil Björk får 15000 kr för att studera den nya konstscenen i Istanbul

Björn Gustavsson får 18000 kr för att orientera sig om musikteaterns situation i Berlin.

Lis Hellström får 20000 kr för att studera det belgiska dansundret.

Maria Herngren får 25000 kr för att studera barnkultur i Japan.

Jessica Lundgren får 4000 kr för att resa till fotofestivalen i Arles.

Thomas Ohlsson får 12000 kr för att besöka konstbiennalen Manifesta i Belgien.

Jeppe Wikström får 9000 kr för att besöka bildarkiv i London och Paris.

Bo Lövendahl får 16000 kr för att studera operabyggnader i europeiska städer.

Henrik Nilsson får 17000 kr för att studera hur våldet har påverkat mexikansk kultur.

Nicklas Elmrin får 21000 kr för att delta i en workshop i dokumentärfotografi i Istanbul.

Anders Ask får 25000 kr för att studera hur Sydkorea förbereder sig inför en politisk omvälvning i Nordkorea.

Lars Boström får 25000 kr för att studera reformislamismen i det turkiska regeringspartiet AKP.

Wolfgang Hansson får 25000 kr för att i USA och Georgien studera arbetet för att förhindra att kärnvapen hamnar hos terrorister.

Jonas Kanje får 20000 kr för att besöka gratistidningen Red Eye i Chicago.

Bengt Rolfer får 8000 kr för att göra ett studiebesök på ILO i Genève.

Per Lindbladh får 21000 kr för att studera lokaljournalistik i Missouri.

Rasmus Malm får 17000 kr för att studera tecknade serier som journalistiskt uttryck vid seriemässan i Angoulême.

Daniel Söderqvist får 20000 kr för att följa det redaktionella arbetet på tv-stationen Tele Surs i Venezuela.

Torsten Nyström får 12000 kr för att följa ett projekt hos fotoboks-förlaget Steidl i Göttingen.

Anders Malmström får 24000 kr för att besöka grävkonferensen IAE i Boston.

Marcus Melinder får 25000 kr för att studera ”crowd-funded journalism” i USA och Frankrike.

Johan Eriksson får 11000 kr för att besöka en konferens om Arktis i Kanada.

Cecilia Josefson får 12000 kr för att i Nordnorge studera relationen mellan traditionell samisk livsåskådning och modern psykiatri.

Maria Sköld får 14000 kr för att studera skuldskrisens konsekvenser för unga i Spanien.

Ingrid Bosseldal får 20000 kr för att åka på autismkonferens i Anaheim, USA.

Andrea Kollman får 12000 kr för att studera seglingsjournalistik i Europa.

Sanna Gustavsson får 4000 kr för att studera textilier på Victoria & Albert museum i London.

Miranda Holmqvist får 18000 kr för att delta i konferensen Istanbul media days.

Eva Nordin får 23000 kr för att delta i en kongress om strokeforskning i Melbourne.

Agneta Bernardzon får 14000 kr för att studera arkivforskning i Sverige.

Andreas Utterström får 10000 kr för att studera finansiering av grävjournalistik i New York.

Karin Arbsjö får 4000 kr för att besöka libanesiska dagstidningar i Beirut.

Emilia Söelund får 14500 kr för att i Bryssel studera emigranternas rättigheter.

Ulrika Stahre får 5000 kr för att studera privatfinansierade konstmuseer i Frankrike.

Eva-Lotta Hultén får 7500 kr för att studera skogsbruk i Skottland.

■ Olle Engkvist-stipendier

Cecilia Blomberg, med 30000 kr för att på plats i Kalifornien och Arizona studera de spökförorter som, bl. a. till följd av finanskriser, börjat bli en del av amerikansk förortsmiljö och söka svar på och finna andra mer ekonomiskt och miljömässigt hållbara boendialternativ.

Inga-Lill Cras, med 13500 kr för att studera hur CABE (Commission for Architecture and the Built Environment) arbetar för att ge stöd åt lokala initiativ och hur boende själva kan påverka förändringsarbetet i närområdet.

Eva-Maria Fasth, med 30000 kr för att resa till Japan och på plats studera uppbyggandet av en smart, grön stad, Fujisawa, efter tsunamin 2011.

Mirjam Johansson, med 20000 kr för att på Mejan gå 30-poängskursen ”Konst och Arkitektur”, som är ett samarbete mellan Konsthögskolans olika inriktningar och är en vidareutbildning mellan Master och forskningsnivå.

Helena Lind och Bert Leandersson med 15000 kr vardera för att studera och dokumentera moderna svenska kyrkor från 1940-talet och framåt, och därtill skapa intresse för kyrkan både som mötesplats och konstverk.

Johan Palmgren, med 80000 kr för slutföra filmarbetet med att dokumentera Sveriges mest komplicerade byggnadsprojekt, Slussen i Stockholm.

Skattmästaren rapporterar

Det ekonomiska resultatet för PK Stockholm blev något bättre än förra året och på flera punkter har vi sparat in under det gångna året. Men eftersom årsboken fortsatt att vara en rejäl förlustaffär och gick med över 100 000 kronor minus även detta år testar vi nu att i två år (2013 och 2014) lägga den på is och använda pengarna till annat innehåll i form av debatter och seminarier.

Dessutom kommer vi att föreslå årsmötet en höjning med 50 kronor av medlemsavgiften, från 275 till 325 kronor. Avgiften har legat på samma nivå sedan 2004 och en höjning känns därför rimlig anser styrelsen, inte minst för att vi ska slippa att tära på föreningens kapital i framtiden.

Glädjande nog gav vår satsning på marknadsföring främst under 2011 resultat i form av fler medlemmar, både i Stockholmskretsen och i hela landet och vi såg ökade intäkter från våra medlemsavgifter.

Resultatet blev minus 210 000 kronor före extraordinära poster. Det slutgiltiga resultatet blev plus 17 000 kronor eftersom värdet på våra värdepapper skrevs upp med ca 230 000 kronor.

Aina Jutterström

Skattmästare

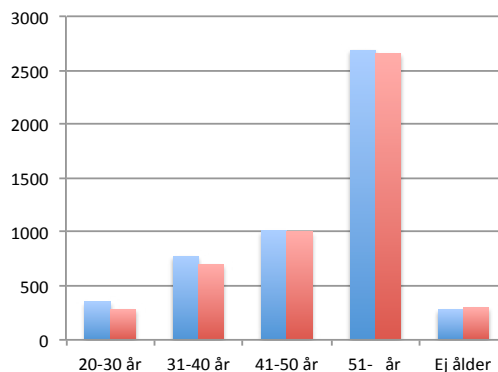
PK Stockholm

Medlemsstatistik per 2012-12-31

Totalt antal medlemmar: 5098 st. (2011-12-31: 4939)

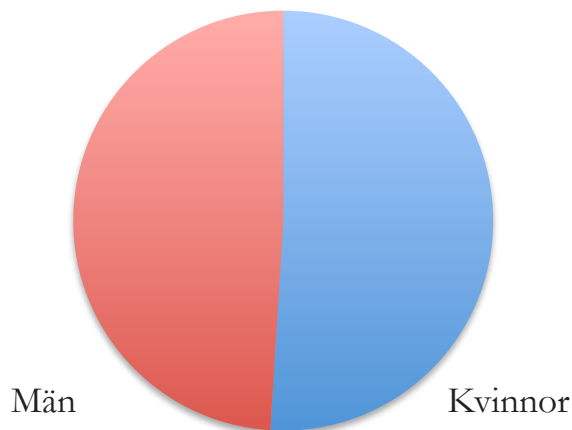
Åldersfördelning:

51- år	2684 st. (2654)
41-50 år	1010 st. (1000)
31-40 år	773 st. (703)
20-30 år	352 st. (283)
Ej ålder	279 st. (297)

Könsfördelning:

Män: 2493 st. (2446)
Kvinnor: 2592 st. (2493)

Kretsfördelning:

Stockholm: 3139 st. (3005)
Södra: 566 st. (556)
Södra Norrland: 175 st. (165)
Västra: 851 st. (845)
Östra: 172 st. (181)
Norra Norrland: 195 st. (187)

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Årsberättelser 2012

PO:s ÅRSBERÄTTELSE FÖR 2012

2012 var ett gott år för pressetiken

2012 var ett överraskningarnas år för Allmänhetens Pressombudsman och Pressens Opinionsnämnd. Samtidigt som antalet anmälningar till PO ökade, sjönk antalet hänskjutningar från PO till PON till hälften. I nämnden ökade antalet beslut om grova brott mot god publicistisk sed dramatiskt.

I april 2012 införde PO möjligheten att göra e-anmälan direkt på hemsidan po.se. Åtgärden bröt trenden av ett sjunkande antal anmälningar. 2011 års notering på 288 anmälningar är den näst lägsta sedan 1980. Bottennoteringen var 1992 då PO endast fick in 270 anmälningar.

För 2012 blev noteringen 307 anmälningar. Flest anmälningar, runt 400 årligen, kom under mitten av 90-talet och mitten av 00-talet.

Det är naturligtvis intressant att fundera över om det är bra eller dåligt att antalet anmälningar åter ökar. Svaret är att det beror på orsaken. Om vändningen återspeglar en lägre ambition när det gäller etiken hos de svenska tidningarna är utvecklingen illavarslande.

Min uppfattning är emellertid att så inte är fallet. Den pressetiska debatten har aldrig varit mer intensiv än idag och den förs i andra fora än enbart branschtidningar, inte minst i sociala medier.

I dag hinner knappt bevakningen av en viktig händelse starta eller en granskning publiceras förrän den börjar diskuteras såväl i traditionella medier som på nätet. Gjorde tidningen rätt som publicerade namnet på den berörde eller borde man ha avstått? Har drevet dragit i gång? Är uppmärksamheten berättigad eller spekulativ? Den här typen av diskussioner är bra. De bidrar till ett levande samtal om var anständighetens gränser går för medierna.

Under året har jag dessutom mött en delvis förändrad inställning i de här frågorna från såväl journalister som utgivare. För inte så många år sedan fanns det en stark trend bland medieföreträdare att de ansåg att det var dags att släppa de inarbetade etiska synsätten. De höll inte längre i ljuset av vad som skedde på nätet. Eftersom det fanns sajter som till exempel avslöjade identiteten på misstänkta brottslingar var tidningarna tvungna att göra detsamma, för att inte bli omsprungna.

I dag möter jag sällan sådana tankegångar. Brutaliseringen av det offentliga samtalet på nätet, näthatet, har snarare väckt en motreaktion. I dag väljer allt fler

medieaktörer att se anständighet som kvalitetsstämpel. Som en självklar del i ett ansvarsfullt publicistiskt arbete, även i en medievärld där gränslösheten tagit ett allt större utrymme.

Att den etiska medvetenheten i pressen snarare stärks än försvagas talar för att ökningen av anmälningarna till PO snarast beror på att vi gjort det lättare att skicka in anmälningar.

Allt färre hänskjutningar till PON

För en ökad pressetisk medvetenhet talar också det sjunkande antalet hänskjutningar till Pressens Opinionsnämnd under 2012. Av de 307 anmälningarna som kom in 2012 hade 277 behandlats vid årsskiftet. Av dem hade 258 avskrivits, cirka 93 procent. Bara 19 ärenden hade hänskjutits till PON.

Det finns emellertid en viss naturlig eftersläpning i statistiken. PON har under året totalt fått in 32 hänskjutningar från PO, men 13 av dem var anmälningar som kom till PO under 2011.

Men även 32 hänskjutningar är historiskt lågt. Den kan till exempel jämföras med 2011 då motsvarande notering var 65. En halvering på ett år.

Det kan finnas flera förklaringar till den här förändringen. En skulle kunna vara att jag har en annan toleransnivå än mina föregångare, att jag skulle tendera att oftare fria tidningarna genom att avskriva fler ärenden.

Om det vore så, skulle troligen antalet överklaganden från allmänheten öka och mina beslut skulle i ökande utsträckning rivas upp av PON. Någon sådan tendens finns inte. Av de 55 överklaganden som PON fattade beslut i 2012 ledde endast fyra till att PO:s beslut ändrades från avskrivning till fällning, cirka sju procent.

Som utgångspunkt för en diskussion i dessa frågor väljer jag därför att betrakta det sjunkande antalet hänskjutningar till PON som ett tecken på ett förstärkt etiskt förhållningssätt i pressen. Att 2012 var ett gott år för pressetiken.

Färre fällningar av kvällstidningar

Längre fram i denna årsberättelse återfinns statistik över vilka tidningar som fällts under 2012. Klanderligan brukar toppas av en kvällstidning, så även i år då Aftonbladet fått fyra fällningar.

Det är emellertid en låg nivå jämfört med tidigare år. Till det kommer att Expressen endast fällts en enda gång.

Att detta kan vara en trend tyder anmälningarna till PO under 2012 på. Av de 307 anmälningar vi fått in under 2012 har hittills endast ett ärende lett till fällning av en kvällstidning. Det är mycket ovanligt och glädjande.

Nu återstår visserligen en del anmälningar från 2012, som först kommer bli behandlade av nämnden 2013, men min uppfattning är att bilden av en positiv utveckling för kvällstidningarna ändå kommer att bestå.

Flera grova fällningar

En annan överraskande förändring är antalet ärenden som hos PON lett till klander för grovt brott mot god publicistisk sed. När PO hänskjuter ett ärende till nämnden är det med en allmän rekommendation om att tidningen ska fällas. Nämnden har sedan tre nivåer till sitt förfogande när beslutet om klander fattas.

Tidningen kan klandras för att ha *åsidosatt* god publicistisk sed. Det är den mildaste formen av klander. Tidningen kan kritiseras för att ha *brutit* mot god publicistisk sed, vilket är det vanligaste beslutet.

Det hårdaste uttalande nämnden kan göra är att kritisera tidningen för att *grovt* ha brutit mot god publicistisk sed. Det är mycket sällsynt. Sammanlagt under åren 2007 till 2011 bedömdes endast ett enda ärende som grovt brott. Under 2012 har sex publiceringar bedömts som grova brott mot pressetiken.

Bland de sex var det två som särskilt stack ut. I början av 2012 fälldes Aftonbladet för att en krönikör reservationslöst påstått att polisen som ledde förundersökningarna mot Thomas Quick ”fabricerat bevis och ljugit inför rätta”.

Nämndens roll är inte att ta ställning i sakfrågan, utan avgöra om tidningens publicering medfört en oförsvarlig publicitetsskada. I det här fallet kom PON fram till att det inte var rimligt att göra oreserverade brottspåståenden om en person som faktiskt inte dömts. Beslutet blev *grovt brutet*.

Kort efter beslutet upprepades påståendet i en ny krönika, vilket i december ledde till att tidningen än en gång fälldes för grovt brott mot god publicistisk sed.

Att en tidning upprepar ett påstående som den fällts för och därmed fälls igen har, såvitt jag vet, inte hänt tidigare. Att det dessutom rör sig om grova brott mot pressetiken gör saken desto mer anmärkningsvärd.

Ett par av de grova brotten gällde kända personer.

Hänt Extra fälldes för en rubrik på förstasidan som gav intryck av att kronprinsessan Victoria varit nära missfall när hon väntade barn.

Se & Hör fälldes för en löpsedel och förstasida som förmedlade bilden av att en namngiven svensk artist hade alkoholproblem. Av artikeln inne i tidningen framgick att hon dricker ytterst lite.

Att besluten om grovt brott ökar i antal kan naturligtvis ha flera förklaringar. Det kan bero på att nämnden skärpt sin syn på vissa övertramp, eller att vissa tidningar har sänkt sin pressetiska ambition. En annan möjlig förklaring är att i en press som sköter sig bättre, står övertrampen ut och bedöms hårdare.

Två vanliga övertramp

Bland de fällningar som gjordes 2012 finns två typfall som förtjänar extra uppmärksamhet. Det ena är rubriker.

Det är inte bara de två veckotidningarna ovan som fällts för missvisande rubriker. Det har även till exempel City Skåne, Folket, Gefle Dagblad, Nerikes Allehanda och Östran.

Att sätta rubriker är en svår konst. Att fånga läsarens intresse, ge kärnan i artikelns innehåll, men inte överdriva utan ge en korrekt bild av saken är en utmaning för varje journalist.

Med dagens hårt uppskruvade tempo vid redigering är det inte förvånande att det blir fel ibland. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att ett missvisande påstående i en rubrik lätt kan färga läsekretsens uppfattning i sakfrågan – trots att artikeln i sin helhet ger en balanserad bild.

Felaktiga eller hårdragna rubriker drabbar inte bara den som texten handlar om, utan urholkar över tid förtroendet för tidningen.

En annan svår journalistisk genre är publiceringar som handlar om hela grupper av personer, till exempel Aftonbladets reportage ”Brottslingar driver skolor”.

Genom att samla på sig en rad likartade exempel, som i grund och botten inte har med varandra att göra, skapas en bild av att det handlar om ett generellt problem, inte en enskild händelse.

I den ovan nämnda artikeln namngavs ett antal personer som på olika sätt bedrev skolverksamhet, fast de fällts för brott.

Tidningen anmäldes av en person som namngavs i reportaget. Han hade varit misstänkt för skattebrott, men aldrig fällts. Han ville inte sorteras in under rubriken ”brottsling” och nämnden gav honom rätt.

Expressens enda fällning 2012 har en liknande karaktär. Här ställdes ett antal kommunalt folkvalda till svars för att de inte följde lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Tidningen skrev att de alla hade skäl att skämmas för hur de skötte sina uppdrag samt att de bröt mot lagen.

Tidningen anmäldes av en av de utpekade politikerna som inte varit folkvald när de kritiserade besluten fattades. Nämnden konstaterade att tidningens påståenden om anmälaren inte var rimliga.

Det finns fler exempel från senare år på att den här typen av journalistik är en högriskgenre. När många människor ska pressas in i samma ram är det lätt att fel uppstår.

Demonstration utanför porten

Till överraskningarnas 2012 hör också reaktionerna på en debattartikel jag skrev i Medievärlden i september. Den handlade om den så kallade tunnelbanerånaren, mannen som stal från en berusad person som låg medvetslös på ett tunnelbanespår. En övervakningskamera visade hur han lät mannen ligga kvar på spåret när han gick därifrån. Tåget som kom in på stationen några minuter senare skadade den medvetslöse mannen allvarligt.

Övervakningsbilderna delade pressen. Några publicerade den omaskerade bilden för att allmänheten skulle kunna hjälpa polisen att få tag på den hänsynslöse tjuven. Andra avstod.

I min artikel försökte jag diskutera rimligheten i att bilderna publicerades omaskerade, önskade en pressetisk diskussion i frågan. Är det medias roll att hjälpa polisen? Var det rätt att frångå regeln om att vara återhållsam med att publicera namn och bild på misstänkta brottslingar?

Texten fångades upp av en ”nationell” hemsida där en proteststorm bröt ut. Stormen förflyttade sig snabbt till Medievärldens kommentarsfält som till sist fick stängas. Skälet till stormen var att jag påstods vilja skydda en invandrare från exponering i ett negativt sammanhang. Att mannens ursprung inte haft med min artikel att göra saknade betydelse, vreden kokade.

Det hela kulminerade några dagar senare när en nationell organisation höll en demonstration utanför min port. När de gick därifrån lämnade de en bild på trottoaren, en installation som bestod av uppmålade tunnelbanespår och en bild av tunnelbanerånaren omgiven av uthållt djurblod.

Att saken tog sig från kommentarsfälten till mitt hem var oroande och jag polisanmälde händelsen. Utredningen lades emellertid ned med motiveringen att demonstrationen utanför min port kunde anses som grundlagsskyddad.

Den motiveringen väcker en principiellt intressant fråga:

Hur bör den grundlagsskyddade rätten att skriva en debattartikel utan att hotas, vägas mot en organisations rätt att genomföra en hotfull demonstration utanför skribentens dörr? Vad är mest skyddsvärt ur lagens perspektiv?

Denna händelse till trots finns det, som ovan beskrivits, goda skäl att se tillbaka på 2012 som ett bra år för pressetiken.

Stockholm den 25 januari 2013

Ola Sigvardsson
Allmänhetens Pressombudsman

Verksamheten i sammandrag

Ola Sigvardsson är Allmänhetens Pressombudsman. Kersti Söderberg är Allmänhetens Biträdande Pressombudsman.

Ida Boström tjänstgör som handläggare hos PO. Erika Alinge är PO:s kanslist. Nämndsekreterare hos Pressens Opinionsnämnd, PON, är Synnöve Magnusson. Emelie Burström har vikarierat för henne sedan den 5 juni.

Antalet anmälningar till PO uppgick under 2012 till 307 stycken. PO fattade beslut i 334 ärenden varav 32 hänsköts till Pressens Opinionsnämnd med förslag om klander. Alla ärenden som överlämnats till PON är ännu inte avgjorda av nämnden eftersom det sker en viss förskjutning av ärenden/beslut mellan olika kalenderår.

Under 2012 beslutade PON om klander i 37 fall. Av dessa var 33 hänskjutna av PO och 4 överklaganden som avskrivits av PO.

Den utåtriktade verksamheten har varit omfattande. PO har hållit 35 föredrag på tidningsredaktioner, i skolor, för utländska besökare och i andra sammanhang. PO har även skrivit ett 20-tal krönikor och debattartiklar i olika medier som Journalisten och Medievärlden.

I april deltog PO i en konferens i Kairo arrangerad av Unesco. Syftet var att stimulera bygget av ett pressetiskt system i Egypten. I juni deltog PO i ett liknande arrangemang i Kambodja, inbjuden av Utrikesdepartementet.

I juni medverkade PO i en konferens i Helsingfors för nordiska pressnämnder. I oktober deltog både PO och biträdande PO i AIPCE:s konferens i Antwerpen för europeiska pressombudsmän och pressnämnder.

./.

Tabell 1

HANDLÄGGNING AV DIARIEFÖRDA PO-ÄRENDEN 2012

Balans från 2011	57
Under året inkomna ärenden	307
Avgjorda ärenden	334
varav:	
avskrivna	302
hänskjutna till PON	32
Balans den 31 december 2012	30

Tabell 2

VISSA UPPGIFTER OM PO:s ÄRENDEBALANS

År	Nya ärenden	Avgjorda ärenden	Balans per den 31 dec
1980	385	476	38
1981	361	381	18
1982	345	328	35
1983	381	383	33
1984	345	335	43
1985	360	365	38
1986	339	344	33
1987	325	318	40
1988	368	379	29
1989	353	363	19
1990	331	305	45
1991	298	298	45
1992	270	276	39
1993	323	330	32
1994	426	420	38
1995	421	408	51
1996	443	436	58
1997	423	423	58
1998	438	458	38
1999	372	353	57
2000	396	414	41
2001	391	405	29
2002	383	370	42
2003	334	341	35
2004	389	377	47
2005	333	341	39
2006	405	347	97
2007	313	317	93
2008	333	338	88
2009	331	283	136
2010	336	397	75
2011	288	306	57
2012	307	334	30

PON:s ÅRSBERÄTTELSE FÖR 2012

Pressens Opinionsnämnd får härmed enligt 14 § i stadgarna för nämnden avge rapport om sin verksamhet under år 2012.

Opinionsnämnden har under året haft följande sammansättning:

Ordförande:

justitierådet Per Virdesten

Vice ordförande:

hovrättspresidenten Fredrik Wersäll

Andre vice ordförande:

justitierådet Karin Almgren

Tredje vice ordförande:

justitierådet Agneta Bäcklund

Övriga ledamöter och suppleanter:

av **Publicistklubben** utsedda:

redaktörerna Lena Hennel och Mårten Enberg, ordinarie ledamöter, med redaktörerna Martin Ahlquist och Maria Edström, som suppleanter;

av **Svenska Journalistförbundet** utsedda:

redaktörerna Sus Andersson och Anna Bubenko, ordinarie ledamöter, med Olle Fors och Rino Rotevatn, som suppleanter;

av **Svenska Tidningsutgivareföreningen** utsedda:

chefredaktörerna Niklas Silow och Kerstin Årmann, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Lars Näslund och Thelma Kimsjö, som suppleanter;

av **Sveriges Tidskrifter** utsedda:

chefredaktörerna Jonas Helling och Lasse Genberg, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Lena Hörngren och AnnaBritt Benjour, som suppleanter;

av **riksdagens chefsjustitieombudsman** och **ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund** gemensamt utsedda:

t.o.m. 30 juni 2012

generaldirektören Kerstin Wigzell, advokaten Claes Lundblad, teologie doktorn Annika Borg, professorn Mohammad Fazlhashemi, professorn Stefan Einhorn, och direktören Mats Arnhög, ordinarie ledamöter samt rektorn Göran Bexell,

f.d. förbundsordföranden Göran Johnsson, professor Elisabeth Rynning, advokaten Leif Ljungholm, ordföranden Sture Nordh och generalsekreteraren Elisabeth Dahlin som suppleanter.

fr.o.m. 1 juli 2012

generaldirektören Kerstin Wigzell, advokaten Claes Lundblad, teologie doktorn Annika Borg, professorn Mohammad Fazlhashemi, professorn Stefan Einhorn, och rektorn Göran Bexell, ordinarie ledamöter samt f.d. förbundsordföranden Göran Johnsson, professor Elisabeth Rynning, advokaten Leif Ljungholm, ordföranden Sture Nordh, generalsekreteraren Elisabeth Dahlin och Vd:n Kerstin Hessius som suppleanter.

Som nämndsekreterare har Synnöve Magnusson och Emelie Burström tjänstgjort.

Opinionsnämndens avdelningar har under året hållit 12 sammanträden och har vid ett tillfälle sammanträtt i plenum. Suppleanterna har deltagit i nämndens överläggningar även när de inte har tjänstgjort i ordinarie ledamöters ställe.

ANTAL ÄRENDEN:

1. Den 1 januari 2012	31
2. Under året inkomna ärenden	80
3. Under året avgjorda ärenden	93
4. Den 31 december 2012 kvarstående ärenden	18

Av nämnden under året avgjorda ärenden fördelar sig på följande sätt:

38 ärenden har avgjorts efter anmälningar, som ingivits till Allmänhetens Pressombudsman (PO) och av denne hänskjutits till nämnden. Av dessa har 33 föranlett klandrande uttalanden, medan tidningarna friats i 4 ärenden. 1 ärende har avvisats av nämnden.

55 ärenden har förts vidare till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av PO. I 38 av dessa ärenden har tidningarna friats. I 4 ärenden har tidningarna fällts. 13 ärenden har avvisats av nämnden.

Av sammanlagt 93 ärenden som förelagts nämnden för prövning har 37 ärenden föranlett klandrande uttalanden medan 42 ärenden friats och 14 avvisats. De 37 ärenden som klandrats av nämnden fördelar sig på följande sätt; i 11 fall har tidningarna åsidosatt god publicistisk sed, i 20 fall brutit mot god publicistisk sed och i 6 fall grovt brutit mot god publicistisk sed.

Under året har skiljaktiga meningar angivits i 4 ärenden.

PON har under året yttrat sig över ett av Pressens Samarbetsnämnd utarbetat förslag till ändring av stadgarna för PON som bl.a. innebär nya former för publicering av PON:s uttalanden. Samarbetsnämnden har den 20 november 2012 beslutat om ändringarna i stadgarna och därvid följt de förslag som PON framfört. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2013 och innebär bl.a. att uttalandena ska grundas på nämndens beslut och vara godkända av den som varit ordförande vid ärendets avgörande samt att det företag vars tidning eller internetpublicering har klandrats utan dröjsmål ska publicera uttalandet. Av beslutet framgår vidare att uttalandena ska skrivas av den eller de PONledamöter som PON vid varje sammanträde utser och att det för utformningen av uttalandena ska utgå ett arvode om 1 000 kr/ärende. I sitt beslut har Pressens Samarbetsnämnd även godkänt föreslagna typexempel till rekommendationer för publiceringen av uttalandena.

Pressens Samarbetsnämnd har i beslutet även höjt avgifterna för de tidningar som klandras i PON. De nya avgifterna är från och med den 1 januari 2013 för tidningar med vardagsupplaga om mer än 10 000 exemplar 32 000 kr (exkl. moms) samt för tidningar med en lägre upplaga och för internetpublicering enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen 13 000 kr (exkl. moms). I beslutet har Pressens Samarbetsnämnd även klargjort att PON:s avgöranden är offentliga.

PON har i plenum diskuterat och lagt fast riktlinjer för hur den nya formen för publicering av nämndens uttalande ska verkställas. Vid detta tillfälle diskuterades även andra frågor som gäller PON:s arbetsformer.

PON har inbjudits att lämna synpunkter på Yttrandefrihetskommitténs betänkande En översyn av tryck- och yttrandefriheten (SOU 2012:55). Nämnden har beslutat att avstå från att yttra sig över betänkandet.

PON:s fyra ordförande har under året haft två möten med PO. Vid dessa möten har gemensamma frågor diskuterats, bl.a. ärendeutvecklingen hos såväl PO som hos PON.

Av nämnden under året klandrade ärenden har föranlett expeditonsavgifter om sammanlagt 954 000 kronor.

Stockholm i december 2012

Per Virdesten

Emelie Burström

TABELL ÖVER ÄRENDEN AVGJORDA AV PON 2012

Ärenden	fällda	friade	avvisade	summa
Av PO hänskjutna	33	4	1	38
Överklagade avskrivningsbeslut	4	38	13	55
Summa	37	42	14	93

TIDNINGAR KLANDRADE AV PON 2012

Aftonbladet	4
Arbetarbladet	1
Barometern	1
Bohusläningen	1
City Skåne	1
Dt.se	1
Eskilstuna Kuriren m. Strengnäs Tidning	2
Expressen	1
Folket	2
Gefle Dagblad	2
Gotlands Allehanda	1
Göteborgs-Posten	1
Hallands Nyheter	1
Helagotland.se	1
Hänt Extra	2
Kristianstadsbladet	2
Länstidningen Södertälje	1
Nerikes Allehanda	1
Norrköpings Tidningar	1
Se & Hör	2
Skånska Dagbladet	1
Sundsvalls Tidning	1
Yeni Birlik	1
Ystads Allehanda	1
Ölandsbladet	1
Östersunds-Posten	1
Östgöta Correspondenten	1
Östran	1

KLANDRADE PUBLICERINGAR 2012

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av PO eller anmälaren (Anm.) Dessutom anges det om klandret avser att tidningen har åsidosatt (å), brutit (b) eller grovt brutit (gb) mot god publicistisk sed. Skiljaktiga beslut markeras med (sk).

Aftonbladet

Exp nr 6

Tidningens rubriksättning gav vid handen att artikeln skulle handla om brottslingar som driver skolor. Även om det i texten inte påstods att just anmälaren var brottslig blev han genom sammanhanget utpekad som detta. Det är inte pressetiskt godtagbart att kalla en person för brottsling om han eller hon inte är dömd för brott. PO (br)

Exp nr 8

I en krönika drev skribenten tesen att de personer som bidragit till att Thomas Quick fällts för mord borde ”åka dit”, inte Quick. Trots att det inte fanns belägg för påståendet fastslog skribenten att polisen A ”fabricerat bevismaterial och ljugit inför rätta”. Det är inte acceptabelt att utan tillräckligt stöd påstå att en person är kriminell. PO (gb)

Exp nr 11

Månadens läsbild i Aftonbladet föreställde en brinnande bil som kolliderat med ett tåg. Två personer hade omkommit. Att välja en sådan bild som läsbild och premiera den var hänsynslöst mot de efterlevande. PO (br)

Exp nr 92

Trots att det inte fanns belägg för påståendet fastslog en krönikör att polisen A ”fabricerat bevismaterial och ljugit inför rätta”. Det är inte acceptabelt att utan tillräckligt stöd påstå att en person är kriminell. PO (gb)

Arbetsbladet

Exp nr 48

Tidningen skrev felaktigt att anmälaren använt ett föräldrapp som barnvakt åt sina egna barn, även efter att personen anmält paret för misstänkta övergrepp. Ingenstans framskyntade det att tidningen självt försökt belägga det allvarliga påståendet. Den publicitetsskada anmälaren drabbades av vägdes inte upp av de korrigerande åtgärder tidningen vidtog. PO (br)

Barometern

Exp nr 82

Kursledaren i en påstådd sekt fick tåla att bli omskriven och utpekad med namn och bild. Hon gavs också tillfälle till samtidigt bemötande. I sammanhanget lämnades dock personliga och känsliga uppgifter om en sektmedlem. Utpekandet av denne var visserligen begränsat men uppgifterna av så känslig natur att publiceringen klandrades. Anm (br)

Bohusläningen

Exp nr 40

En lärare fick inte kommentera påståenden om att hon uppträtt våldsamt i klassrummet. Påståendet var av sådant slag att läraren borde ha beretts tillfälle till samtidigt bemötande. PO (br)

City Skåne

Exp nr 57

Rubriken och inledningen i publiceringen gav entydigt intryck av att artikeln handlade om redan dömda personer. Vid denna tidpunkt var dock anmälaren endast misstänkt. PO (br)

Dt.se

Exp nr 59

Tidningen rapporterade om att djurförbud hade meddelats en person och sammanfattade den strid som anmälaren utkämpat mot myndigheterna i många år. Presentationen hade i huvudsak stöd i myndighetsbesluten men innebar som helhet ett långtgående ifrågasättande av anmälares agerande. Eftersom tidningen inte gav anmälaren tillfälle till bemötande, vare sig samtidigt eller i efterhand, klandrades den. PO (å) (sk)

Eskilstuna Kuriren m. Strängnäs Tidning

Exp nr 29

Påståendet i en insändare om att en person mådde psykiskt dåligt Passerade gränsen för vad denne behövde tåla. Ett påstående av detta slag syftar till att underminera tilltron till den omskrivnes argument, utan att bemöta honom i sak. Det är dessutom ett påstående som det är svårt att försvara sig emot. PO (br)

Exp nr 78

Omskriven konsult fick inte bemöta kritiska påståenden om upphandlingen av hans tjänster. PO (å)

Expressen

Exp nr 32

I anslutning till en kritisk granskning av hur kommunen följde lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade valde Expressen att lyfta fram en stor grupp politiker. Tidningen skrev att de alla hade skäl att skämmas för hur de skötte sina uppdrag samt att de bröt mot lagen. Detta var inte rimligt att påstå om en av de utpekade politikerna som inte varit folkvald vid den aktuella tidpunkten. PO (br)

Folket

Exp nr 50

Tidningen påstod att en person begått allvarlig brottslighet som han inte gjort sig skyldig till. Tidningens rättelse vägrade inte upp den betydande publicitetsskada anmälaren drabbades av. PO (br)

Exp nr 94

Rubriken på en tidnings förstasida gav uttryck för att A gjort sig skyldig till oegentligheter. Rubriken saknade täckning i artikeln och visade endast ena partens inställning. Anm (å)

Gefle Dagblad

Exp nr 36

Tidningen publicerade en reservationslös rubrik om att en förskollärare stängt in en treåring på dagis. Genom att tidningen påstod detta utan andra belägg än mammans berättelse drabbades förskolläraren av en oförsvarlig publicitetsskada. PO (å)

Exp nr 89

Rapporteringen om en JO-anmälan mot polisen hade allmänintresse. I sammanhanget publicerades dock känsliga uppgifter om JO-anmälaren. Tidningen misslyckades med att anonymisera anmälaren och klargjorde inte heller att misstankarna mot denne om narkotikabrott hade lagts ned. PO (å)

Gotlands Allehanda

Exp nr 22

Tidningen skrev att en dömd läkare jobbade på orten. Samtidigt beskrevs och spekulerades det kring personens privata förhållanden på ett sätt som tillfogade henne en oförsvarlig publicitetsskada. Kränkningen uppvägdes inte av att hon fick komma till tals. PO (å)

Göteborgs-Posten

Exp nr 17

En tidning publicerade artiklar som innehöll allvarliga anklagelser mot anmälaren. Flera uppgifter visade sig felaktiga varav några rättades av tidningen. Även om tidningen inte tyckte att ett ingivet genmäle var relevant skulle en publicering av detta ha kunnat tillgodose anmälares intressen. Anm (å)

Hallands Nyheter

Exp nr 3

I en artikel om en flygklubb påstod tidningen att en namngiven person saknade certifikat som berättigade honom att göra en flygning. Denna hade slutat i en olycka. Tidningen hade inte belagt sitt påstående och klandrades för att ha brutit mot god publicistisk sed. PO (br)

Helagotland.se

Exp nr 23

Tidningen skrev att en dömd läkare jobbade på orten. Samtidigt beskrevs och spekulerades det kring personens privata förhållanden på ett sätt som tillfogade henne en oförsvarlig publicitetsskada. Kränkningen uppvägdes inte av att hon fick komma till tals. PO (å)

Hänt Extra

Exp nr 58

Rubriken på löpsedeln och tidningens förstasida gav intryck av att kronprinsessan Victoria varit nära missfall. Varken kronprinsessan eller någon annan ska behöva acceptera att knytas till integritetskänsliga uppgifter som inte är sanna. PO (gb)

Exp nr 87

En rubrik på tidningens förstasida gav intrycket av att en företagsledare riktat ett sex-sms till en ung flicka. Det var fel. PO (br)

Kristianstadsbladet

Exp nr 20

Allmänintresset kring sexualbrott mot barn är stort. Detta är emellertid en brottslighet av ytterst integritetskänslig natur, i första hand för den som blir utsatt för övergreppet, men även för övriga närstående. I detta fall klandrades tidningen för att ha publicerat identifierande och felaktiga uppgifter rörande ett brott mot barn. PO (br)

Kristianstadsbladet (forts)

Exp nr 21

Presstiken ställer särskilt höga krav på hänsynsfullhet när det gäller publiceringar som rör barn. I förevarande fall pekades ett litet barn felaktigt ut för att ha utsatts för övergrepp. PO (gb)

Länstidningen Södertälje

Exp nr 73

Tidningen rapporterade om att ett tvillingpar vid en viss högskoleutbildning skulle stängas av i fyra veckor efter misstänkt fusk med hemtentamen. Det var uppenbart att ett utpekande hade skett, vilket inte var motiverat. PO (br)

Nerikes Allehanda

Exp nr 85

En person namngavs i samband med uppgifter om att han blivit omhändertagen misstänkt för våld mot tjänsteman. En av rubrikerna gav intrycket av att skuldfrågan redan var klarlagd. PO (br)

Norrköpings Tidningar

Exp nr 71

I samband med granskningen av en jurist publicerade tidningen kommentarer som utpekade juristen som en ökad skojar och skurk. Detta gick utöver vad anmälaren skulle behöva acceptera. PO (br)

Se & Hör

Exp nr 9

På omslaget och inne i tidningen gavs intryck av att prins Daniel hade hälsoproblem och att han därför hade svårt att fullgöra sina åligganden. Några belägg för att det faktiskt skulle förhålla sig så fördes dock inte fram i artikeln. Inte heller hade prins Daniel själv fått möjlighet att kommentera sitt hälsotillstånd. PO (å) (sk)

Exp nr 56

En rubrik på löpsedeln och tidningens förstasida förmedlade bilden av att en svensk artist hade alkoholproblem. Inne i tidningen framgick det tvärtom att hon ”dricker extremt lite själv”. Det var särskilt allvarligt att de felaktiga uppgifterna lämnades på löpsedeln och förstasidan, eftersom många som såg dessa inte läste artikeln inne i tidningen. PO (gb)

Skånska Dagbladet

Exp nr 31

Genom att bl a återge vittnesmål från valkampanjen vid Citygross i Malmö byggde tidningen upp en bild av att anmälaren hade ägnat sig åt valfusk och icke demokratiska metoder. Det var missvisande och tidningen ansträngde sig inte heller i efterhand för att utreda förhållandena. PO (br)

Sundsvalls Tidning

Exp nr 66

CSN hade beslutat om återkrav samt lämnat in en polisanmälan mot tre personer i en rockgrupp. Anmälarna hade inte en sådan ställning att det var motiverat att peka ut dem i sammanhanget. PO (br)

Yeni Birlik

Exp nr 10

I en ledarartikel anklagades den tidigare ordföranden i Turkiska Riksförbundet för trakasserier och ohederligt beteende. Även om det bör vara högt i tak i en ledare och anmälaren genom sin tidigare ställning måste tåla viss kritik, ansågs denne ha lidit en oförsvarlig publicitetsskada. Anm (br)

Ystads Allehanda

Exp nr 16

I en artikel riktades mycket allvarliga anklagelser mot en flyktingsamordnare. Denne kunde identifieras genom att endast en flyktingsamordnare arbetade på kommunen. Den omskrivne fick inte komma till tals. PO (br)

Ölandsbladet

Exp nr 4

En artikel handlade om ett bygglovsärende i ett litet samhälle och behandlade frågor som kunde vara känsliga för de inblandade. Artikeln var skriven i en raljerande ton och innehöll vissa felaktigheter. Innehållet var sådant att det utpekade ”västkustparet” borde fått komma till tals. Anm (å)

Östersunds-Posten

Exp nr 80

En insändare innehöll stark kritik av kommunens hantering av personalen i äldrevården. På grund av ett handhavandefel hos tidningen publicerades namnet på insändarskribenten som hade utlovats anonymitet. PO (gb)

Östgöta-Correspondenten

Exp nr 1

I rapporteringen om ett skattebeslut som riktats mot ett vandrarhem kom anmälaren som person i fokus. Den kritik som riktades mot verksamheten fick i vissa delar en så personlig prägel att den svårligen kunde bemötas på ett adekvat sätt. PO (å)

Östran

Exp nr 83

Vid rapporteringen om en granntvist publicerade tidningen en reservationslös rubrik om att en person hade busringt till en äldre kvinna. Denne fick heller inte bemöta uppgifterna. PO (br)

ETISKA REGLER FÖR PRESS, RADIO OCH TV

Press, radio och tv skall ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet och för att kunna publicera det som är av vikt och betydelse för medborgarna. Det gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv skall vara ett stöd för den hållningen.

I. PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående skall, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen.

Respektera den personliga integriteten

7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.
8. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
9. Visa alltid brotts- och olycksoffer och deras anhöriga största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.
12. Bildmontage, retuscheri på elektronisk väg eller bildtext får ej utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.
Hör båda sidor
13. Sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.
14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.
16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.
17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet ”god publicistisk sed” svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman ej prövar fråga om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Granskningsnämnden.

Opinionsnämndens utslag publiceras förutom i den klandrade tidningen i refererande form i Pressens Tidning och tidningen Journalisten. Abonnemang på nämndens utslag kan beställas hos TU.

PO utger en årsberättelse där de från principiell synpunkt viktigaste ärendena kommenteras.

Granskningsnämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

II. YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Ta inte i tjänsten emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen.
2. Acceptera inte uppdrag från utomstående, ej heller inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån i och utanför tjänsten som kan misstänkliggöra ställningen som fri och självständig journalist.
3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande de ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
5. Beakta journalistavtalets bestämmelse om att medarbetare icke får åläggas att skriva mot sin övertygelse eller utföra förödmjukande uppdrag.

Anskaffning av material

6. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett för publicering eller enbart för information.
8. Förfalska inte intervjuer eller bilder.
9. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet.
11. Beakta upphovsrätten med dess citaregler och fotorätten.
12. Visa generositet med källangivelse när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Publiceringstider

13. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SJF:s yrkeskodex.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling - det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna avser alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc.

SJF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Besöksadress: Industrigatan 2A, Stockholm

Postadress: Box 223 10, 104 22 Stockholm

Tel: 08-692 46 20

PO/PONs hemsida: www.po.se

E-post: po@po.se

www.publicistklubben.se

Publicistklubbens kansli

Malin Nilsson, Föreningshuset

pk@foreningshuset.se

Tel 08-55 60 61 49 (telefontid 8.30-12.00)

Fax 08-556 061 41

Virkesvägen 26, 120 30 Stockholm

Plusgiro: 15 99 83-6